

PROPUNERI DE ACTUALIZARE A CODULUI-CADRU DE ETICĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Universitatea din București – Proiect **CNFIS-FDI-2021-0456**

Dezvoltăm mai jos o serie de propuneri de actualizare a codului de etică pentru învățământul preuniversitar, pentru a căror elaborare au fost organizate trei workshop-uri de consultare cu părțile implicate - personalul didactic, elevii și managementul instituțional, completate totodată cu sugestiile membrilor Centrului de Cercetare în Etică Aplicată (CCEA), Facultatea de Filosofie, Universitatea din București, în perioada octombrie-decembrie 2021.

I. Observații generale

Părțile consultate au sugerat necesitatea instituțională de a:

- proteja independența și libertatea profesională a personalului didactic față de intervenții injuste/ inechitabile/ nejustificate din partea elevilor, părinților, managementului (ex. învățământul online a oferit posibilitatea ca părinții să fie mai intruzivi în procesul de educație);
- promova formarea profesională despre provocările pe care le au profesorii în comunicarea cu elevii pe platformele de comunicare social media;
- clarifica responsabilitățile profesionale pe care le are personalul didactic față de educația elevilor
- clarifica rolul codului de etică pentru învățământul preuniversitar ca instrument de încurajare și promovare a comportamentului moral, de excelență profesională a cadrelor didactice, mai degrabă decât sancționare

II. Sugestii de reglementare

Părțile consultate au propus necesitatea reglementării:

- discriminării de orice fel, în funcție de rasă, etnie, religie etc., sesizată verbal sau în scris de către orice elev, profesor sau părinte și analizată de către comisia de cercetare disciplinară, constituită conform art. 280, alin. (4) din Legea educației naționale nr. 1/2011;
- sancțiunilor care pot fi aplicate cadrelor didactice, în cazul încălcării prevederilor codului, precum și corelarea cu prevederile LEN;

- modulul de colectare a „fondurilor” de orice fel în școală, precum și pretinderea sau solicitarea acestora din partea elevilor/părinților;
- proceduri de solicitare și evaluare a solicitărilor de schimbare a unui profesor dintr-o clasă - procedură unitară, transparentă (ex.: prin solicitarea scrisă a 2/3 din elevii/părinții dintr-o clasă, în baza unor motive solide și justificate, cu aprobarea consiliului de administrație);
- funcționării comisiilor de etică de la nivelul ISJ/ISMB, precum și obligativitatea transmiterii unei echipe mobile din partea acestora, odată cu constituirea comisiei de cercetare disciplinară de la nivelul unității de învățământ;
- sistemului de meditații (mai ales atunci când este vorba de profesorul de la clasă)
- cadrului de comunicare în predarea online
- formatului și conținutului orelor de dirigenție
- interacțiunea cu elevii cu cerințe speciale (ex. deficiențe cognitive)

Propuneri de modificare a articolelor din cod sau de introducere a unor prevederi specifice

Părțile implicate au sugerat o serie de intervenții punctuale pe textul Codului de etică pentru învățământul preuniversitar, ce pot fi regăsite mai jos, cu roșu în corpul Codului.

III. Alte aspecte

Părțile consultate au semnalat oportunitatea unor demersuri precum:

- verificarea existenței unor suprapuneri între prevederile Codului și legislația muncii sau statutul cadrului didactic
- extinderea prevederilor din Cod pentru secretariat, personal administrativ, etc. (articole dedicate)
- evaluarea posibilității de schimbare a registrului de reglementare dinspre categorii de actori spre procese

Codul de etică învățământ preuniversitar

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

ART. 1

(1) Prezentul cod-cadru de etică (denumit în continuare cod) este elaborat în baza art. 10 și 16 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului național de etică din învățământul preuniversitar, aprobat prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.550/2011.

(2) Codul este aplicabil personalului didactic din sistemul național de învățământ preuniversitar de stat, particular și confesional, responsabil cu instruirea și educația, care, în conformitate cu prevederile art. 88 alin. (2) - (3) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, îndeplinește funcția de personal didactic de predare, personal didactic auxiliar, personal didactic de conducere, de îndrumare și de control și personal didactic asociat în cadrul unităților și instituțiilor de învățământ preuniversitar de stat, particular și confesional, în inspectoratele școlare și unitățile conexe ale acestora, denumit în continuare personal didactic, și care are obligația **legală**, datorită morală și profesională de a cunoaște, de a respecta și de a aplica prevederile prezentului cod.

ART. 2

Codul instituie un ansamblu de valori, principii și norme de conduită menite să contribuie la **calitatea și prestigiul învățământului preuniversitar, precum și la** coeziunea instituțională și a grupurilor de persoane implicate în activitatea educațională, prin formarea și menținerea unui climat bazat pe cooperare, **încredere, respect** și competiție după reguli corecte.

ART. 3

Respectarea prevederilor prezentului cod reprezintă o garanție a creșterii calității și prestigiului învățământului preuniversitar, scop posibil de atins prin intermediul următoarelor obiective:

- a) menținerea unui grad înalt de profesionalism în exercitarea atribuțiilor personalului didactic;
- b) creșterea calitativă a relațiilor dintre părțile implicate în actul educațional;
- c) eliminarea practicilor inadecvate și imorale ce pot apărea în mediul educațional preuniversitar;
- d) creșterea gradului de coeziune a personalului implicat în activitatea educațională;
- e) facilitarea promovării și manifestării unor valori și principii aplicabile în mediul școlar preuniversitar, inserabile și în spațiul social;
- f) **co-interesarea societății civile** în direcția susținerii valorilor educației.

CAPITOLUL II

Valori, principii și norme de conduită

ART. 4

Personalul didactic trebuie să își desfășoare activitatea profesională în conformitate cu următoarele valori și principii:

- a) imparțialitate și obiectivitate;
- b) independență și libertate profesională;
- c) responsabilitate morală, socială și profesională;
- d) integritate morală și profesională;
- e) confidențialitate și respect pentru sfera vieții private;
- f) primatul interesului public;
- g) respectarea și promovarea interesului superior al beneficiarului direct al educației;
- h) respectarea legislației generale și a celei specifice domeniului;
- i) respectarea autonomiei personale;
- j) onestitate și corectitudine;
- k) atitudine decentă și echilibrată;
- l) toleranță;
- m) autoexigență în exercitarea profesiei;
- n) interes și responsabilitate în raport cu propria formare profesională, în creșterea calității activității didactice și a prestigiului unității și instituției de învățământ preuniversitar, precum și a specialității, domeniului în care își desfășoară activitatea;
- o) implicare în procesul de perfecționare a caracterului democratic al societății.

ART. 5

În relațiile cu beneficiarii direcți ai educației, personalul didactic are obligația de a cunoaște, de a respecta și de a aplica norme de conduită prin care se asigură:

- a) ocrotirea sănătății fizice, psihice și morale a beneficiarilor direcți ai educației prin:
 - (i) supravegherea atât pe parcursul activităților desfășurate în unitatea de învățământ, cât și în cadrul celor organizate de unitatea de învățământ în afara acesteia;

(ii) interzicerea agresiunilor verbale, fizice și a tratamentelor umilitoare asupra beneficiarilor direcți ai educației;

(iii) protecția fiecărui beneficiar direct al educației, prin sesizarea oricărei forme de violență verbală sau fizică exercitate asupra acestuia, a oricărei forme de discriminare, abuz, neglijență sau de exploatare a acestuia, în conformitate cu prevederile Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

(iv) combaterea oricăror forme de abuz;

(v) interzicerea hărțuirii sexuale și a relațiilor sexuale cu beneficiarii direcți ai educației;

b) interzicerea oricăror activități care generează corupție:

(i) fraudarea examenelor;

(ii) solicitarea, acceptarea sau colectarea de către personalul didactic a unor sume de bani, cadouri sau prestarea anumitor servicii, în vederea obținerii de către beneficiarii direcți ai educației de tratament preferențial ori sub amenințarea unor sancțiuni, de orice natură ar fi acestea;

(iii) favoritismul;

(iv) meditațiile contra cost cu beneficiarii direcți ai educației de la formațiunile de studiu la care este încadrat;

c) asigurarea egalității de șanse și promovarea principiilor educației incluzive;

d) respectarea demnității și recunoașterea meritului personal al fiecărui beneficiar direct al educației.

e) în comunicarea pe platformele digitale social media profesorii trebuie să evite tipul de relații personale care să creeze confuzii de rol, conflict al responsabilităților și așteptări nerealiste.

ART. 6

În relațiile cu părinții și cu reprezentanții legali ai beneficiarilor direcți ai educației, personalul didactic respectă și aplică norme de conduită prin care se asigură:

a) stabilirea unei relații de încredere mutuală și de comunicare;

b) respectarea confidențialității informațiilor, a datelor furnizate și a dreptului la viață privată și de familie;

c) neacceptarea primirii de bunuri materiale sau sume de bani pentru serviciile educaționale oferite, în condițiile art. 5 lit. b) pct. (ii);

d) recomandarea de auxiliare curriculare sau materiale didactice, cu precădere a celor deschise și gratuite, fără a impune achiziționarea celor contra cost.

e) Părinții și reprezentanții legali ai beneficiarilor direcții ai educației, cât și personalul didactic care îndeplinește funcții de conducere, de îndrumare și de control sau care este membru în consiliul de administrație al unității de învățământ sau al inspectoratului școlar, respectă independența și libertatea profesională a personalului didactic.

ART. 7

(1) Relațiile colegiale ale personalului didactic se bazează pe respect, onestitate, solidaritate, cooperare, corectitudine, toleranță, sprijin reciproc, confidențialitate, competiție loială.

(2) În activitatea profesională, personalul didactic evită practicarea oricărei forme de discriminare și denigrare în relațiile cu ceilalți colegi și acționează pentru combaterea fraudei intelectuale, inclusiv a plagiatului.

ART. 8

Personalul didactic care îndeplinește funcții de conducere, de îndrumare și de control sau care este membru în consiliul de administrație al unității de învățământ sau al inspectoratului școlar respectă și norme de conduită managerială prin care se asigură:

a) promovarea standardelor profesionale și morale specifice;

b) aplicarea obiectivă a reglementărilor legale și a normelor etice;

c) evaluarea obiectivă conform atribuțiilor, responsabilităților și sarcinilor de serviciu din fișa postului;

d) prevenirea oricărei forme de constrângere sau abuz din perspectiva funcției deținute;

e) prevenirea oricărei forme de hărțuire, discriminare a personalului didactic și a beneficiarilor direcții ai educației;

f) prevenirea oricărei forme de favoritism față de personalul didactic pe care îl coordonează.

ART. 9

(1) În exercitarea activităților specifice (școlare și extrașcolare), personalului didactic îi este interzis:

- a) să folosească baza materială din spațiile de învățământ în vederea obținerii de beneficii materiale personale directe sau indirecte;
- b) să folosească, să producă sau să distribuie materiale pornografice scrise, audio ori vizuale;
- c) să organizeze activități care pun în pericol siguranța și securitatea beneficiarilor direcți ai educației sau a altor persoane aflate în incinta unității sau a instituției de învățământ;
- d) să consume alcool și substanțe interzise, cu excepția celor recomandate medical;
- e) să permită și să încurajeze consumul de alcool și de substanțe interzise de către beneficiarii direcți ai educației, cu excepția celor recomandate medical;
- f) să organizeze și să practice pariuri și jocuri de noroc
- g) să distribuie datele elevilor cu caracter personal, inclusiv filmări fără acordul părinților/ reprezentanților legali.

(2) Ținând cont de rolul de formatori pe care îl îndeplinesc, cadrele didactice vor evita și în afara activităților școlare și extrașcolare comportamente care să le expună în ipostaze indezirabile moral, precum consumul excesiv de alcool, abuzul fizic sau verbal, sau situații în care să încurajează astfel de comportamente din partea altor persoane.

ART. 10

În relațiile cu alte unități și instituții de învățământ, precum și cu instituțiile și reprezentanții comunității locale, personalul didactic respectă și aplică norme de conduită prin care:

- a) asigură sprijin în scopul furnizării unor servicii educaționale de calitate;
- b) manifestă responsabilitate și transparență în furnizarea de informații către instituțiile de stat în protejarea drepturilor beneficiarului direct al educației, atunci când interesul și nevoia de protecție a acestuia impun acest lucru.

ART. 11

Pentru creșterea calității și performanțelor activității de predare, conducătorii unităților de învățământ preuniversitar pun la dispoziția părinților, respectiv a elevilor cu vârsta de minim 18 ani, un chestionar cu privire la conduita etică a cadrelor didactice de la clasă. Rezultatele se centralizează la nivelul fiecărei unități școlare și pot fi transmise, la cerere, inspectoratelor școlare și Consiliului național de etică din învățământul preuniversitar.

CAPITOLUL III

Dispoziții finale

ART. 11

Prezentul cod se completează cu dispozițiile Legii nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice, și nu se substituie legilor și regulamentelor în vigoare din domeniul educației și nici nu poate contraveni acestora.

ART. 12

Prin prevederile prezentului cod, activitățile comisiilor județene de etică/Comisiei de Etică a Municipiului București nu se substituie activităților comisiilor de cercetare disciplinară, constituite la diferite niveluri, conform prevederilor Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, și nici activităților instituțiilor statului abilitate.

ART. 13

Propunerile de modificare sau de completare a prevederilor prezentului cod se fac în Consiliul național de etică, cu votul a cel puțin 31 de delegați din totalul de 42 de delegați, și se înaintează Ministerului Educației Naționale.

ART. 14

Încălcările prevederilor prezentului cod reprezintă abateri disciplinare și se sancționează conform legislației în vigoare.
